

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

**GEEN BEVOEGHEID VOOR
MAGNETISEURS**

DE MINISTER van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. G. M. J. Veldkamp is niet van plan aan enkele zogenaamde paranormale genezers op grond van vermeende bekwaamheid een bevoegdheid te geven voor de uitoefening van de geneeskunst.

De minister zoekt in andere richting een oplossing om op beperkte wijze tegemoet te komen aan de bezwaren van de huidige toestand.

In overleg met de minister van Justitie, mr. A. C. W. Beerman, heeft dr. Veldkamp een aantal mogelijkheden besproken, die nu zijn doorgezonden naar een ambtelijke werkgroep onder leiding van de directeur-generaal van Volksgezondheid, prof. dr. P. Muntendam.

**Tweede kamer zeer
verdeeld**

DE STUDIE van de werkgroep-Muntendam is bepalend voor het oordeel dat minister Veldkamp zich zal vormen. Hij houdt bij zijn oordeelsvorming contact met de Vaste Commissie voor Volksgezondheid uit de Tweede Kamer.

Deze gegevens verstrekte de bewindsman tijdens de behandeling van het begrotingshoofdstuk Volksgezondheid in de Tweede Kamer in antwoord op vragen van het Tweede Kamerlid mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra (VVD).

In de memorie van antwoord op de

begroting van Volksgezondheid had de minister al eerder de zeer belangrijke mededeling gedaan dat het dagelijks bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geen heil ziet in het jongste officiële onderzoek naar de waarde van paranormale geneeskunde.

Elders in dit blad komen wij op de draagwijdte van deze conclusie terug, maar wij achten het van belang deze nieuwe wetenschappelijke wending in de zaak van de paranormale begaafdheid ook te signaleren in deze beschouwing over de behandeling van het magnetiseurs-probleem in de volksvertegenwoordiging.

Vervolg op pag. 2

GELD, geld, geld . . . . .

GELD IS NODIG voor de kwakzalverijbestrijding. Geld voor het maandblad. Geld voor de knipseldienst. Geld voor een archief, voor correspondentie, voor het opsporen van gevallen van kwakzalverij, voor vergaderingen met autoriteiten . . . . .

Het geld dat u betaalt voor het lidmaatschap van onze vereniging wordt goed besteed. Wilt U de contributie storten op de gironummers 32237 en K 1672 (van de Amsterdamse gemeentegiro) ten name van de Penningmeester van de Vereniging tegen de kwakzalverij?

De contributie bedraagt f 7,50 per jaar.

Studenten, verpleegsters, kraamverzorgsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten betalen f 2,50 per jaar.

**ONDERZOEK
GENEZER
LEVERDE
NIETS OP**

DE GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O. acht het niet mogelijk een goed wetenschappelijk gefundeerd onderzoek te bouwen op het proefonderzoek, dat is ingesteld door de „Stichting inzake het Vraagstuk van de Paranormale Begafdheid en haar Maatschappelijke Beteekenis” (SVPBMB).

Een dergelijk onderzoek zal geen bijdrage kunnen leveren tot het verkrijgen van inzicht in de werkelijke waarde van de resultaten van de behandeling van patiënten door magnetiseurs.

DIT OORDEEL van het dagelijks bestuur van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. is door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid bekend gemaakt. Het voltallig TNO-bestuur zal nog een eindrapport publiceren.

Proefpersoon

Aangenomen mag worden, dat deze wetenschappelijke uitspraak een einde maakt aan het proefonderzoek van de SVPBMB, waarvan een Amsterdamse magnetiseur profijt trok. Hij werd namelijk vele jaren lang als proefkonijn gebruikt voor de studies van de SVPBMB en bij besluit van de minister van Justitie boven de wet gesteld. Er werd gedurende de periode van het onderzoek geen vervolging wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst tegen de man ingesteld.

Wij hopen, dat het oordeel van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. niet alleen zal leiden tot een breder wetenschappelijk onderzoek, maar tevens tot beëindiging van de zotte situatie, dat

Vervolg op pag. 4

KAMERLID STEUNDE MAGNETISEURS

Vervolg van pag. 1

WAT BLIJKT IMMERS? De Kamer is op dit punt wel zeer verdeeld. Dit wordt beeldend gemaakt in het Voorlopig Verslag op de begroting van Volksgezondheid, waar men leest: „Hoe staat het met het probleem van de paranormale genezers — aldus vele leden — oftewel — aldus vele andere leden — kwakzalvers?”

Wij kunnen niet anders dan betreuren, dat de paranormale genezers blijkens de openbare behandeling van Volksgezondheid in de Tweede Kamer zó'n warm pleitbezorgster hebben gevonden in de VVD-afgevaardigde mej. Ten Broecke Hoekstra. Zij sprak:

„De in de Memorie van Antwoord gegeven toelichting betreffende het probleem der paranormale genezers geeft mij een sprankje hoop, dat er eindelijk iets zal gaan gebeuren om een einde te maken aan de hoogst onbevredigende toestand, dat bonafide paranormale genezers niet het recht hebben hun voor velen zo zegenrijk werk te verrichten, al wijst de mededeling, dat „op beperkte wijze” misschien een oplossing gevonden is, er niet op, dat het gaat om een wettelijke regeling.

Interruptie

De heer Lamberts (P.v.d.A.): Wilt u eens uitleggen, wat in dezen „bona fide” is?

Mej. Ten Broecke Hoekstra (V.V.D.): Dat zal ik u straks onder vier ogen wel eens vertellen. Er zijn ook leden van deze Kamer genoeg, die dat weten.

Intussen zijn naast de Nederlandse werkgroep voor paranormale genezers (de N.W.P.) thans ook de overige groepen van genezers in de Nederlandse Federatie voor Paranormale en Natuurgenezers tot samenwerking gekomen. Nu lees ik in het maandblad van december jl. „De Paranormale Genezer”, dat deze federatie evenals de N.W.P. een raad van tucht heeft ingesteld, zodat alle bij deze federatie aangesloten leden gebonden zijn aan het tuchtreglement van dit college. Ik zou zeggen een belangrijke stap op de weg, die leidt tot een grotere bescherming van het publiek tegen kwakzalvers e.d.; terwijl bovendien de totstandkoming van deze organisatie het gemakkelijker zal maken om een oplossing te vinden. De tijd is m.i. rijp om ook in Nederland eindelijk over te gaan tot een wettelijke voorziening in de geest, zoals deze in het buitenland van kracht is, omdat duizenden Nederlanders het zich onder behandeling stellen van niet-artsen niet als laakbaar beschouwen en zelfs degenen, die uit hoofde van hun ambt gehouden zijn de wetten te handhaven, telkens voor gewetensconflicten gesteld worden. Het algehele verbod van uitoefening der geneeskunst door niet-artsen leeft niet in de rechtsovertuiging van een groot deel van ons volk met de ons allen bekende gevolgen.

Waarom zou niet in de wettelijke regeling voor genezers uitdrukkelijk bepaald kunnen worden, dat de omstandigheid, dat de genezer door gebrek aan medische kennis zich niet bewust was

van het gevaar of de aard van de ziekte niet heeft onderkend, de strafrechtelijke aansprakelijkheid niet uitsluit?”

Wij willen bij dit hoogst verontrustend pleidooi van mej. Ten Broecke Hoekstra de volgende kanttekeningen maken:

Het is teleurstellend dat de spreekster niet in het openbaar heeft willen antwoorden op de brandende vraag, die niet alleen de arts Lamberts heeft gesteld, maar die ons allen na het lezen van haar betoog zo voor in de mond ligt: „wat zijn bona fide genezers?” Nu opnieuw een wetenschappelijke poging om deze vraag te beantwoorden is mislukt, gezien de TNO-conclusie op het streven van de SVPBMB, is het antwoord van mej. Ten Broecke Hoekstra in de Tweede Kamer niet alleen ontwijkend, niet alleen onwetenschappelijk, maar uit een oogpunt van de volksgezondheid hoogst onverantwoordelijk.

Want er IS nog nimmer een bewijs geleverd voor paranormale begaafdheid. De wetenschap KENT geen paranormale geneeskunde. En NIEMAND die beweert paranormaal begaafd te zijn kan op deze vermeende gaven worden onderzocht door welk betrouwbaar instituut of geleerde dan ook.

Hoe valt dan volgens mej. Ten Broecke Hoekstra uit te maken wie van alle pretentieuze wondergenezers bona fide of mala fide is?

Hoe mej. Ten Broecke Hoekstra zo onder de indruk kan komen van de nieuwe tuchtraad van de Nederlandse Federatie van Paranormale en Natuurgenezers (een concurrent van de Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers — Red.) is ons een raadsel.

In het novembernummer van ons maandblad hebben we onze bezwaren tegen deze anonieme tuchtraad van twee hoogleraren, drie artsen en twee juristen reeds uitvoerig uiteengezet. Deze zinloze tuchtraad is om te beginnen anoniem. Haar uitspraken en overwegingen blijven geheim. De klachten over magnetiseurs moeten door het publiek worden ingediend bij een onbekend college. En het publiek schaamt zich voor een openlijke bekentenis door een kwakzalver bij de neus te zijn genomen. Er komen dus geen klachten.....

Deze tuchtraad is zoal geen klucht dan toch stellig een publiciteitsstunt om wetsovertreders de kans te geven nor-

men te stellen op het overtreden van de wet.

Op basis van haar onwetenschappelijk geloof in bona fide magnetiseurs wil het Kamerlid de minister overhalen tot een wettelijke regeling, waarbij de genezer achteraf strafrechtelijk aansprakelijk is, als blijkt dat zijn strijken, zijn iriskijken, zijn zakdoekjeleggen of koffiedikwoelen eens ernstige lichamelijke of dodelijke gevolgen zou kunnen hebben voor de patiënt.

Waar gaat het nu eigenlijk om bij onze volksgezondheid? Moet de patiënt beschermd worden of de kwakzalver? Wil men de patiënt laten optreden als proefkonijn voor iedereen, die zich — zonder enige wetenschappelijke waarborg — uitgeeft voor paranormaal genezer?

WIJ VERHEUGEN ons er over, dat de minister in zijn antwoord een streep haalde door deze gevaarlijke voorstellen: voorlopig zullen magnetiseurs geen medische bevoegdheden krijgen. Jammer voor mej. Hoekstra, maar wat een geluk voor nietsvermoedende patiënten van magnetiseurs!

ONDERZOEK ONNODIG

Dr. ir. C. K. van Daalen schrijft ons:

NAAR AANLEIDING van het artikel over de kastjes van Bron in het laatste nummer van „Tegen de Kwakzalverij” kan ik u medelen een onderzoek naar de werkwijze en de resultaten van de kastjes van Bron onnodig te achten. Dit is de redactie van de Spiegel reeds enige weken geleden door mij medegedeeld.

Ik zal De Spiegel een artikel zenden, waarin deze uitspraak wordt gecorrigeerd, terwijl tevens de bewijzen worden aangevoerd, dat de beweerde successen op de boerderij te Berkenwoude op een onjuiste interpretatie der uitkomsten berusten.

Het artikel zal aan duidelijkheid niets te wensen overlaten.

C. K. VAN DAALEN

MEDISCHE achtergronden

van een

RECHTS- zitting

DE RECHTER IN HAARLEM KREEG ONJUISTE INLICHTINGEN

VOOR DE RECHTBANK te Haarlem diende in hoger beroep de strafzaak tegen de magnetiseur, die met wat hij noemde „zijn Goddelijke gave” jarenlang tevergeefs een hersentumor had bestreken.

Zijn raadsman voerde een aantal goedgelovigen voor, die zonder gewetensbezwaar onder ede durfden te verklaren door deze onbevoegde te zijn genezen. Wettelijke bewijzen voor hun subjectieve beweringen werden niet aangevoerd. De rechtbank oordeelde het ook niet nodig naar de bewijsvoering te vragen.

In zijn pleidooi stelde de verdediger een aantal punten, die ter zitting gemakkelijk weerlegd hadden kunnen worden indien de rechter zich had willen laten voorlichten door terzake deskundigen.

Feiten

1. Met opmerkelijk gemak poneerde de juridisch raadsman de — medische — stelling, dat in al de jaren, waarin patiënte over hoofdpijn had geklaagd, geen sprake was geweest van een hersentumor. Als bewijs voor deze stelling gaf hij, dat

- a) bij een röntgenonderzoek van deze kwaal niets was gebleken;
- b) het gezwel pas veel later en na een verblijf van enige maanden in een ziekenhuis was ontdekt.

Veiligheidshalve werd door hem nagelaten op te merken, dat

- a) wegens symptomen, die in eerste instantie aan rheumatische afwijkingen deden denken, destijds een foto was gemaakt van..... de *benen* van patiënte;
- b) de diagnose — hoewel pas in een later stadium met zekerheid gesteld — achteraf beschouwd de hoofdpijnen van vroeger als symptoom van een toen reeds bestaand en langzamerhand groeiend hersengezwell kan verklaren.

2. Onwaar was de bewering, dat de onbevoegde zich nimmer tussen arts en patiënt zou hebben geplaatst noch het vertrouwen in de medi-

sche stand zou hebben ondermijnd. Bij deze patiënte toch heeft de magnetiseur dat wél gedaan door

- a) valse voorspiegeling van genezingsmogelijkheid door zijn „behandeling”;
- b) gruwelijke voorstellingen te geven van wat in een ziekenhuis zou gebeuren met patiënten van de categorie, waaronder hij haar rangschikte.

Als gevolg van deze psychologische druk werd dan ook de huisarts te verstaan gegeven, dat op zijn diensten geen prijs meer werd gesteld gedurende de tijd, dat patiënte onder „behandeling” van de magnetiseur zou zijn.

Een en ander kon door simpele navraag bij belanghebbenden gemakkelijk zijn geverifieerd.

3. Het theoretische gefilosofeer over „magnetische velden”, die konden worden beïnvloed zonder dat daarbij sprake zou zijn van „werken op medisch terrein”, moet zonder meer als fabuleren worden gebrandmerkt.
4. Even fantastisch doet de bewering aan van verbetering van de bloedsomloop door het volgen van een voorgeschreven dieet en de daardoor verhoogde kans op genezing door strijkages. Is deze magnetiseur in zijn vrije tijd bijgeval ook diëtist?

Aanmoediging

GEZIEN DE EIS van tweemaal f 25,- boete blijkt het inzicht van de officier van Justitie een beklagenswaardige overeenstemming te vertonen met het standpunt dat blijkt uit de drogredenen, door de verdediger met verve ter tafel gebracht.

Nuchter beschouwd is deze eis te interpreteren als een aanmoedigingspremie.

Een raadsel blijft om welke redenen de rechtbank het niet opportuun heeft geacht zich terzake van de medische aspecten door een getuige-deskundige te laten voorlichten.

Voor een juiste rechtsbedeling hadden

zowel tijdens vooronderzoek als openbare behandeling meer feiten en getuigenverklaringen verzameld behoren te worden, waardoor op duidelijke wijze onjuiste beweringen gelogenstraft zouden zijn.

Proef

Uit een oogpunt van preventie moet zeer worden betreurd, dat niet — naast een boete van tweemaal f 100,- tevens een voorwaardelijke straf werd opgelegd. Noch tijdens de behandeling in eerste instantie, noch bij het hoger beroep heeft beklagde enig blijk gegeven daaruit lering te zullen trekken. De verwachting is dan ook niet ongegrond, dat op de ingeslagen weg zal worden voortgegaan, zeer ten nadele van de volksgezondheid in het algemeen en van de belangen van toekomstige slachtoffers in het bijzonder.

De gehele gang van zaken bij deze procesvoering in hoger beroep moet de direct belanghebbenden wel droef te moede hebben gestemd. Laten zij zich echter getroost weten door het besef, dat patiënte — gelukkig net bijtijds — de goede weg terug heeft ingeslagen en daardoor — na een geslaagde operatie — weer in staat zich behoorlijk te bewegen uit het ziekenhuis is ontslagen.

A. P. N. DE GROOT

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

HET MISLUKTE ONDERZOEK

Vervolg van pag. 1

van alle onbevoegde genezers er één tot straffeloosheid is verheven.

De stichting SVPBMB werd begin 1956 opgericht. Voorzitter van het dagelijks bestuur werd mr. dr. J. in 't Veld. Leden waren mr. dr. P. J. Witteman, mr. C. H. Plug en de artsen J. G. Haas en dr. W. Kat. Adviseur was de Utrechtse bijzonder hoogleraar prof. dr. W. H. C. Tenhaeff. In een curatorium waren enkele hoogleraren aangetrokken. Ook was een waarnemer uitgenodigd van de Vereniging tegen kwakzalverij. Deze heeft echter al gedurende lange tijd geen enkele mededeling meer van en over de stichting ontvangen, noch kreeg hij antwoord op zijn brieven of verzoeken om inlichtingen.

Prof. Tenhaeff deelde eind 1960 op een lezing in Den Helder mee, dat dertig percent van de gevallen, die door de magnetiseur waren behandeld onder toezicht van de SVPBMB, hadden geleid tot verbetering van de toestand van de patiënt.

„Ik ben tot de conclusie gekomen dat bij sommige genezers meer in het spel is dan alleen suggestie-therapie”, oordeelde prof. Tenhaeff.

De voorzitter van de SVPBMB, mr. dr. J. in 't Veld, schreef in het Tijdschrift voor Strafrecht (1960 nr 2): „Van de 1000 onderzochte patiënten bleken er 145 een zodanige ziekte te hebben, dat ernstig rekening gehouden moest worden met de mogelijkheid van groot nadeel voor de patiënt, indien een normale geneeskundige behandeling achterwege zou blijven,” en hij voegde er aan toe:

„Dit cijfer illustreert wel duidelijk het gevaar, waaraan velen die zich aan een genezer toevertrouwen, bloot staan als gevolg van het te kort schieten van onze wetgeving.”

Mr. In 't Veld kwam tot de conclusie dat het gevaarlijk is de genezer op zijn eigen houtje te laten werken en adviseerde een optreden onder toezicht van een arts.

Ook het Tijdschrift voor Parapsychologie heeft onlangs een sluiertje opgelicht van het onderzoek naar de Amsterdamse genezer, die als proefpersoon voor dit onderzoek mocht optreden. (De man heeft vroeger een lange straflijst van veroordelingen wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst aangelegd).

Nu is dan het oordeel van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. geveld. Op grond van dit proefonderzoek is geen inzicht te krijgen in de werkelijke waarde van de resultaten van een „magnetische” behandeling. Met andere woorden, het proefonderzoek van de SVPBMB heeft gefaald.

Nog steeds moeten wij terug naar het jaar 1917 om een afgerond wetenschappelijk onderzoek naar de paranormale geneeskunde te vinden. Het rapport was vernietigend voor de magnetiseurs.

Het nieuwe onderzoek heeft niets opgeleverd.

Wij blijven voorstander van een nieuw, breed, objectief en wetenschappelijk onderzoek naar de waarde van paranormale geneeskunde, zo die al wetenschappelijk is aan te tonen.

Maar zolang dat onderzoek niet is voltooid wensen wij gespaard te blijven voor de voorlopige conclusies zoals die door enkele deelnemers aan het afgewezen onderzoek voortijdig en op losse gronden — zoals nu blijkt — zijn gedaan.

Paranormale geneeskunde is en blijft wetenschappelijk nog altijd een groot raadsel. Men zij gewaarschuwd!

Schoolradio waarschuwt leerlingen

OP DUIDELIJKE wijze is de schooljeugd, die luistert naar de schoolradio-programma's van de N.C.R.V. onderwezen in de gevaren van de kwakzalverij.

Een hoorspel, dat 25 minuten duurde, heeft vele tienduizenden schoolkinderen op suggestieve wijze laten horen hoe een kwakzalver kostbare pillen voorschreef aan een moeder, die aan suikerziekte zou lijden.

Eerst toen een arts in het draaiboek ging optreden bleek dat de gevreesde ziekte in het geheel niet bestond. De moeder kon met eenvoudige en kosteloze geneeskundige hulp genezen worden van een bloedarmoede.

Wij danken deze waardevolle propaganda in de strijd tegen het maatschappelijk gevaar der kwakzalvers aan ons bestuurslid dr. J. Ligterink, die samen met de heer P. Ringoir de tekst van dit hoorspel samenstelde.

De NCRV-schoolradio verdient tevens een pluim voor de belangrijke daad die zij heeft gesteld bij de medische opvoeding van het jeugdig luisteraarspubliek.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiter, apotheker, Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnen, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Dr. H. H. Funke, Arts te Amsterdam; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam; Dr. R. E. Wierenga, Arts te Barchem en J. E. Buiter, Apotheker te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.